

ZAMONAVIY ARXITEKTURADA MILLIY STILNING AHAMIYATI

Begmurodov Samandar Elmurod o'g'li

sbegmurodov2@gmail.com

Mutaxassisligi— "ARXITEKTOR DIZAYNER"

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20336246>

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy arxitektura milliy stilning o'rnini, uning me'moriy yechimlardagi ahamiyati hamda milliy qadriyatlarni saqlab qolishdagi roli yoritilgan.

Shuningdek, bugungi kunda qurilayotgan bino va inshootlarda milliy bezaklar, an'anaviy shakllar va tarixiy me'moriy elementlardan foydalanish masalalari tahlil qilingan. Zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashgan milliy arxitektura insonlarda estetik didni shakllantirish bilan birga, milliy madaniyatni rivojlantirishga ham xizmat qilishi bayon etilgan.

Kalit so'zlar: zamonaviy arxitektura, milliy stil, me'morchilik, milliy qadriyat, dizayn, tarixiy meros, innovatsiya, bezak san'ati.

Аннотация. В данной статье рассматривается значение национального стиля в современной архитектуре, его роль в сохранении культурного наследия и применении национальных элементов в строительстве современных зданий. Анализируются особенности сочетания современных технологий с традиционными архитектурными формами и орнаментами. Подчеркивается, что национальный стиль способствует развитию эстетического вкуса и укреплению культурной идентичности общества.

Ключевые слова: современная архитектура, национальный стиль, архитектура, культурное наследие, дизайн, традиции, инновации, декоративное искусство.

Abstract. This article discusses the importance of national style in modern architecture and its role in preserving cultural heritage. The study analyzes the use of traditional architectural elements, ornaments, and national patterns in contemporary buildings. It also explains how the combination of modern technologies with national architectural traditions contributes to the development of cultural identity and aesthetic values.

Keywords: modern architecture, national style, architecture, cultural heritage, design, traditions, innovation, decorative art.

Kirish.

Bugungi globallashuv davrida arxitektura sohasi jadal rivojlanib bormoqda. Dunyoning ko'plab mamlakatlarida zamonaviy bino va inshootlarni qurishda innovatsion texnologiyalar, yangi qurilish materiallari hamda zamonaviy dizayn uslublaridan foydalanilmoqda. Biroq shiddat bilan rivojlanayotgan zamonaviy arxitektura milliylikni saqlab qolish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Milliy stil — bu xalqning tarixiy madaniyati, urf-odat, san'ati va estetik qarashlarini o'zida mujassam etuvchi me'moriy yo'nalishdir. Har bir xalqning o'ziga xos me'moriy merosi mavjud bo'lib, u asrlar davomida shakllanib kelgan. O'zbekiston hududidagi qadimiy masjidlar, madrasalar, maqbaralar va saroylar milliy arxitekturaning yorqin namunasi hisoblanadi.

Zamonaviy arxitektura milliy stilni qo'llash nafaqat tarixiy merosni asrash, balki yosh avlodda milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

ASOSIY QISM

Zamonaviy arxitektura tushunchasi

Zamonaviy arxitektura — bu yangi texnologiyalar, qulaylik, ekologik yondashuv va estetik dizayn asosida yaratiladigan me'moriy uslubdir.

Hozirgi davr arxitekturasida bino va inshootlarning mustahkamligi, energiya tejamkorligi hamda inson uchun qulayligi asosiy mezon sifatida qaraladi.

Bugungi kunda osmono‘par binolar, biznes markazlari, zamonaviy turar joy majmualari va madaniy obyektlar qurilishida innovatsion yondashuvlardan foydalanilmoqda. Shunga qaramay, ko‘plab davlatlar o‘z milliy me‘moriy an‘analarini saqlab qolishga intilmoqda.

Milliy stilning ahamiyati

Milliy stil xalqning ma‘naviy boyligi va tarixiy xotirasini ifodalaydi. Me‘moriy obidalarda qo‘llanilgan naqshlar, gumbazlar, peshtoqlar, yog‘och o‘ymakorligi va rang-barang bezaklar milliy madaniyatning ajralmas qismi hisoblanadi.

Zamonaviy binolarda milliy stil elementlaridan foydalanish quyidagi afzalliklarni beradi:

milliy qadriyatlarni saqlash;

tarixiy merosni davom ettirish;

shaharlarning estetik qiyofasini boyitish;

turizm rivojiga hissa qo‘shish;

yosh avlodda milliy g‘ururni shakllantirish.

Masalan, O‘zbekistonda qurilayotgan ayrim zamonaviy mehmonxonalar, madaniyat markazlari va davlat binolarida sharqona naqshlar, gumbazlar hamda milliy ornamentlardan keng foydalanilmoqda. Bu esa zamonaviylik va milliylik uyg‘unligini namoyon etadi.

Milliy va zamonaviy uslublarning uyg‘unligi

Bugungi arxitektura eng muhim masalalardan biri — zamonaviy texnologiyalarni milliy stil bilan uyg‘unlashtirishdir. Chunki faqat zamonaviy shakllarga asoslangan binolar ayrim hollarda milliy ruhni yo‘qotishi mumkin.

Milliy uslubni zamonaviy arxitektura moslashtirish orqali:

tarixiy an‘analar davom ettiriladi;

yangi dizayn yechimlari yaratiladi;

madaniy identifikatsiya saqlanadi;

xalqaro miqyosda milliy arxitektura tan olinadi.

Ayniqsa, ekologik arxitektura, “aqlli uy” texnologiyalari va energiya tejavchi tizimlarni milliy dizayn bilan uyg‘unlashtirish zamonaviy me‘morchilikning muhim yo‘nalishiga aylanmoqda.

O‘zbekiston arxitekturasida milliy stil

O‘zbekiston qadimiy me‘moriy obidalarga boy mamlakat hisoblanadi. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlardagi tarixiy inshootlar butun dunyo e‘tiborini tortib kelmoqda.

Bugungi kunda mamlakatimizda yangi qurilayotgan obyektlarda ham milliy arxitektura elementlaridan foydalanishga katta e‘tibor berilmoqda. Ayniqsa:

sharqona bezaklar;

koshinkorlik;

gumbazli shakllar;

yog‘och o‘ymakorligi;

milliy ornamentlar keng qo‘llanilmoqda.

Bu esa milliy me‘morchilik an‘analarining davom etayotganidan dalolat beradi.

Zamonaviy arxitektura milliy stilning estetik ahamiyati

Milliy stil zamonaviy arxitektura nafaqat bezak, balki ma‘naviy mazmun ham beradi.

Har bir bino xalqning madaniyati, tarixi va dunyoqarashini aks ettiruvchi muhim timsol hisoblanadi. Shu sababli zamonaviy qurilishlarda milliy naqshlar, ranglar uyg'unligi va an'anaviy me'moriy shakllardan foydalanish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Masalan, sharqona me'morchilikda ko'k rang, geometrik naqshlar va koshinkor bezaklar keng qo'llanilgan bo'lib, ular inson ruhiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy binolarda ushbu elementlarning qo'llanishi estetik go'zallikni oshiradi hamda milliy ruhni saqlab qolishga yordam beradi.

Zamonaviy texnologiyalar va milliylik uyg'unligi

Hozirgi kunda arxitektura sohasida raqamli texnologiyalar, 3D loyihalash, sun'iy yoritish tizimlari va ekologik materiallardan foydalanish keng rivojlanmoqda. Shu bilan birga, me'morlar milliy an'analarni unutmaganda yangi uslublarni yaratishga harakat qilmoqdalar.

Masalan:

gumbazli tomlarni zamonaviy materiallar bilan qurish;

milliy naqshlarni oynavand fasadlarga joylashtirish;

yog'och o'ymakorligini zamonaviy interyer bilan uyg'unlashtirish;

qadimiy peshtoq shakllaridan zamonaviy bino kirish qismida foydalanish.

Bu esa milliy va zamonaviy arxitektura o'rtasida mukammal uyg'unlikni yuzaga keltiradi.

Milliy arxitekturaning yoshlar tarbiyasidagi o'rni

Milliy stil asosida qurilgan bino va inshootlar yosh avlodning milliy qadriyatlarga bo'lgan hurmatini oshiradi. Ayniqsa, tarixiy me'moriy obidalar va ulardan ilhomlangan zamonaviy binolar yoshlarda milliy g'urur hissini shakllantiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy arxitekturada milliy stilni qo'llash bugungi davrning muhim talablaridan biridir. Milliy arxitektura xalqning tarixi, madaniyati va ma'naviy qadriyatlarini aks ettiradi. Zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashgan milliy me'morchilik esa nafaqat estetik jihatdan go'zal, balki funksional va qulay bino-inshootlarni yaratishga xizmat qiladi.

Shuningdek, milliy stilni rivojlantirish orqali tarixiy merosni asrash, turizmni rivojlantirish va yosh avlod qalbida milliy g'urur hissini shakllantirish mumkin. Kelajakda zamonaviy arxitektura va milliy an'analarning uyg'unligi yanada rivojlanib, yangi me'moriy yechimlarning paydo bo'lishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Asqarov A. O'zbekiston me'morchiligi tarixi. — Toshkent, 2015.
3. Qodirova M. Zamonaviy arxitektura va dizayn asoslari. — Toshkent, 2020.
4. Jabborov S. Sharq me'morchiligi an'analari. — Samarqand, 2018.
5. Nurmatov B. Milliy me'morchilik va urbanizatsiya. — Toshkent, 2021.
6. Internet manbalari va ilmiy maqolalardan foydalanildi.